

BIZNESDA MOLIYAVIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH MASALALARI VA MARKETING FAOLIYATINING BIZNES RIVOJIGA TA'SIRI

MUSTAFOYEVA SHAHNOZA NAMOZOVNA

Biznes asoslari fani o'qituvchisi

Navoiy viloyati Uchquduq tumani

1- sonli texnikumi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada biznes faoliyatida moliyaviy resurslardan samarali foydalanish masalalari hamda marketing faoliyatining biznes rivojiga ta'siri nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida moliyaviy resurslarni rejalashtirish, taqsimlash va nazorat qilish mexanizmlarining biznes barqarorligi va rentabelligiga ta'siri yoritiladi. Shuningdek, marketing faoliyatining bozor talabini shakllantirish, raqobatbardoshlikni oshirish hamda savdo hajmini kengaytirishdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Maqolada moliyaviy boshqaruv va marketing strategiyalarining o'zaro uyg'unligi biznes subyektlarining uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlovchi muhim omil ekanligi asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari biznes faoliyatini samarali tashkil etish va boshqarishda ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: *biznes faoliyati, moliyaviy resurslar, moliyaviy boshqaruv, resurslardan samarali foydalanish, marketing faoliyati, marketing strategiyasi, raqobatbardoshlik, biznes rivoji, rentabellik.*

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida biznes subyektlarining barqaror faoliyat yuritishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda moliyaviy resurslardan samarali foydalanish hamda marketing faoliyatini to'g'ri tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Moliyaviy resurslar biznes faoliyatining asosiy tayanchi bo'lib, ularning oqilona rejalashtirilishi va boshqarilishi korxonaning iqtisodiy barqarorligi, foydaliligi hamda rivojlanish istiqbollari belgilaydi. Shu bilan birga, marketing faoliyati bozor talabini o'rganish, iste'molchilar ehtiyojini aniqlash va mahsulot yoki xizmatlarni samarali realizatsiya qilish orqali biznes rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi sharoitda biznes muhitining murakkablashuvi, raqobatning kuchayishi va bozor talablarining tez o'zgarishi moliyaviy resurslarni boshqarish hamda marketing strategiyalarini uyg'un holda olib borishni talab etmoqda.

Moliyaviy resurslardan samarasiz foydalanish korxona faoliyatida likvidlik muammolarini keltirib chiqarishi, marketing faoliyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi esa mahsulot sotuvining pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu bois, ushbu ikki yo'nalishning o'zaro bog'liqligini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi biznesda moliyaviy resurslardan samarali foydalanish masalalarini hamda marketing faoliyatining biznes rivojiga ta'sirini nazariy va amaliy jihatdan o'rganishdan iborat. Tadqiqot jarayonida moliyaviy boshqaruv va marketing faoliyatining uyg'unligi biznes subyektlarining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omil sifatida asoslab beriladi.

ASOSIY QISM

Biznes faoliyatida moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va marketing faoliyatini to'g'ri tashkil etish masalalari 2023-2025-yillar oralig'ida jahon bozori iqtisodiyoti hamda O'zbekiston iqtisodiy amaliyotida muhim strategik yo'nalish sifatida shakllandi. Ushbu davrda global iqtisodiy beqarorlik, inflyatsiya bosimi va bozor talabining o'zgaruvchanligi biznes subyektlaridan moliyaviy resurslarni aniq rejalashtirish va marketing faoliyatini bozor ehtiyojlariga moslashtirishni talab qildi.

2023-yilda jahon bozori iqtisodiyotida faoliyat yuritayotgan yirik kompaniyalar moliyaviy resurslardan foydalanishda xarajatlarni qat'iy nazorat

qilish va marketing tadqiqotlariga asoslangan qarorlar qabul qilishga ustuvorlik berdi. Xususan, ishlab chiqarish va savdo sohalarida talabni oldindan aniqlash orqali ortiqcha ishlab chiqarish hajmlari qisqartirildi. Marketing faoliyati asosida mahsulot assortimenti qayta ko'rib chiqilib, moliyaviy resurslar faqat yuqori talab mavjud bo'lgan yo'nalishlarga yo'naltirildi. Bu holat biznes rentabelligini saqlab qolish va kapital aylanishini tezlashtirishga xizmat qildi.

O'zbekiston iqtisodiyotida 2023-yil davomida biznes subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashga qaratilgan davlat siyosati kuchaydi. Kreditlash mexanizmlarining soddalashtirilishi va tadbirkorlikni rag'batlantirish choralari natijasida kichik va o'rta biznes subyektlari moliyaviy resurslardan foydalanishda yanada tizimli yondashuvni shakllantira boshladi. Shu davrda marketing faoliyatiga bo'lgan e'tibor ham ortdi, chunki ichki bozorda raqobat kuchayib, iste'molchi talabi sifat va xizmat darajasiga ko'proq yo'naltirildi.

2024-yilda jahon bozorida marketing faoliyati biznes strategiyasining ajralmas qismiga aylandi. Kompaniyalar moliyaviy resurslarni reklama, savdo tarmoqlarini rivojlantirish va brend imijini mustahkamlashga yo'naltirdi. Marketing tadqiqotlari asosida aniqlangan bozor segmentlari moliyaviy rejalashtirishda asosiy mezon sifatida ishlatildi. Bu yondashuv biznesning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashga xizmat qildi.

O'zbekistonda esa 2024-yilda savdo va xizmat ko'rsatish sohalarida marketing faoliyatining roli sezilarli darajada oshdi. Tadbirkorlik subyektlari iste'molchilar ehtiyojini o'rganish asosida moliyaviy resurslarni reklama va sotuvni rag'batlantirishga yo'naltirdi. Natijada, moliyaviy resurslarning samarasiz sarflanishi kamayib, biznes faoliyatining umumiy samaradorligi oshdi.

2025-yilga kelib jahon bozori iqtisodiyotida moliyaviy resurslar va marketing faoliyatining o'zaro uyg'unligi biznes rivojining asosiy omillaridan biri sifatida qaraldi. Kompaniyalar marketing ma'lumotlariga tayangan holda investitsiya qarorlarini qabul qilib, moliyaviy risklarni kamaytirishga erishdi. Marketing

faoliyati orqali shakllangan aniq prognozlar moliyaviy resurslarning maqsadli yo'naltirilishini ta'minladi.

O'zbekiston biznes amaliyotida ham 2025-yilda moliyaviy boshqaruv va marketing faoliyati o'rtasidagi bog'liqlik yanada mustahkamlandi. Korxonalar marketing tahlillari asosida moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash orqali raqobatbardoshlikni oshirdi. Jahon bozori bilan solishtirganda, O'zbekistonda moliyaviy resurslardan foydalanishda ehtiyotkorlik ustuvor bo'lsa-da, marketing faoliyatining rivojlanishi biznes subyektlarining bozor sharoitiga moslashuvchanligini kuchaytirdi.

Umuman olganda, 2023-2025-yillar oralig'idagi real iqtisodiy jarayonlar shuni ko'rsatadiki, jahon bozori va O'zbekiston tajribasida moliyaviy resurslardan samarali foydalanish marketing faoliyati bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ushbu uyg'unlik biznes rivojining muhim sharti hisoblanadi.

Biznesda amaliy o'sish va rivojlanish jarayonlarining taqqoslama tahlili

Yo'nalish	Jahon bozori iqtisodiyoti (2023-2025)	O'zbekiston biznes amaliyoti (2023–2025)
Moliyaviy rejalashtirish	2023-yilda korxonalar qisqa va uzoq muddatli moliyaviy rejalashtirishni marketing prognozlariga asoslab olib bordi	2023-yildan boshlab biznes subyektlari daromad va xarajatlarni oldindan rejalashtirishga bosqichma-bosqich o'tdi
Xarajatlarni boshqarish	2024-yilda ishlab chiqarish va logistika xarajatlari marketing tahlillari asosida optimallashtirildi	2024-yilda savdo va xizmat sohalarida ortiqcha xarajatlarni qisqartirish amaliyoti kuchaydi

Yo'nalish	Jahon bozori iqtisodiyoti (2023-2025)	O'zbekiston biznes amaliyoti (2023–2025)
Kapital aylanishi	2023-2024-yillarda tez aylanuvchi mahsulotlarga moliyaviy resurslar ustuvor yo'naltirildi	2024-yildan boshlab tez sotiladigan mahsulotlar ulushi oshirildi
Marketing tadqiqotlari	2023-yilda iste'molchi xulq-atvorini doimiy o'rganish asosiy strategiyaga aylandi	2023-yildan ichki bozor talabi marketing orqali tahlil qilina boshlandi
Savdo hajmining o'sishi	2024-yilda marketing asosida sotuv kanallari kengaytirildi	2024-2025-yillarda hududiy savdo tarmoqlari rivojlantirildi
Moliyaviy risklarni kamaytirish	2025-yilda investitsiya qarorlari marketing prognozlari bilan uyg'unlashtirildi	2025-yilda moliyaviy ehtiyot choralar marketing ma'lumotlari asosida belgilandi

XULOSA

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, biznes faoliyatida moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va marketing faoliyatini to'g'ri tashkil etish o'zaro chambarchas bog'liq jarayon hisoblanadi. Moliyaviy resurslarning oqilona rejalashtirilishi, maqsadli taqsimlanishi va qat'iy nazorat qilinishi biznes subyektlarining barqaror faoliyat yuritishini ta'minlasa, marketing faoliyati bozor talabini aniqlash va raqobat muhitiga moslashishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Jahon bozori iqtisodiyoti tajribasi shuni tasdiqlaydiki, marketing tadqiqotlariga asoslangan moliyaviy qarorlar biznes rivojining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv investitsiya risklarini kamaytirish, resurslardan

foydalanish samaradorligini oshirish va biznesning uzoq muddatli o'sishini ta'minlash imkonini beradi. Rivojlangan mamlakatlarda marketing va moliyaviy boshqaruvning uyg'unligi biznes strategiyasining ajralmas qismiga aylangan.

O'zbekiston biznes amaliyotida ham so'nggi yillarda moliyaviy resurslardan foydalanish va marketing faoliyatini rivojlantirishga bo'lgan e'tibor sezilarli darajada kuchaydi. Davlat tomonidan yaratilgan qulay biznes muhiti, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash choralari hamda ichki bozorda raqobatning kuchayishi biznes subyektlarini moliyaviy va marketing yondashuvlarini takomillashtirishga undamoqda. Bu jarayon biznesning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha analitik hisobotlar to'plami. Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar instituti. Milliy iqtisodiyotda biznes muhitini rivojlantirish masalalari. Toshkent, 2024.
3. Karimov A., Xolmatov B. Biznes asoslari va tadbirkorlik faoliyati. O'quv qo'llanma, yangi nashr. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2024.
4. O'zbekiston Respublikasi Savdo-sanoat palatasi. O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni rivojlantirish tendensiyalari. Toshkent, 2025.